

Ігор КОВАЛЬОВ
проректор Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук

МЕХАНІЗМИ КООРДИНАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКИХ ІНІЦІАТИВ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Механізми координації волонтерських ініціатив на рівні територіальних громад у період воєнного стану являють собою комплекс організаційних інструментів, спрямованих на об'єднання зусиль окремих активістів, груп та організацій для досягнення спільних цілей у наданні допомоги населенню, Збройним Силам та відновленні інфраструктури. У територіальних громадах ці механізми формуються на основі локальних потреб, де ключовими елементами стають створення єдиних координаційних центрів, використання цифрових платформ для обміну інформацією та розподілу завдань, а також регулярні зустрічі представників волонтерських груп з органами влади. Така координація дозволяє уникнути дублювання ресурсів, оптимізувати логістику та забезпечити швидке реагування на кризові ситуації, наприклад, під час евакуації чи розподілу медикаментів у прифронтових зонах. У громадах, де волонтерські ініціативи набувають масового характеру, механізми включають формування реєстрів активістів, розподіл зон відповідальності за географічними чи тематичними критеріями, а також інтеграцію з державними системами цивільного захисту. Загалом ці механізми перетворюють розрізнені зусилля на структуровану систему, де територіальні громади стають автономними хабами підтримки, адаптованими до динаміки воєнних подій, з акцентом на гнучкість та оперативність.

Одним з основних механізмів координації є створення гуманітарних штабів при органах місцевого самоврядування, де волонтерські ініціативи інтегруються через призначення координаторів, відповідальних за збір запитів від населення та розподіл ресурсів між групами. У територіальних громадах такі штаби функціонують як центральні вузли, де проводяться щоденні брифінги, аналізуються потреби через бази даних та формулюються плани дій на короткострокову перспективу. Наприклад, у громадах з великою кількістю внутрішньо переміщених осіб штаби координують волонтерів для організації пунктів реєстрації, видачі допомоги та моніторингу запасів, що дозволяє синхронізувати зусилля місцевих активістів з регіональними мережами. Крім того, механізм включає використання онлайн-інструментів, таких як чат-боти чи додатки для відстеження вантажів, де волонтери можуть реєструвати свої пропозиції та отримувати завдання в реальному часі. У воєнний період така координація набуває стратегічного значення, оскільки штаби забезпечують безпеку учасників через співпрацю з військовими, планування маршрутів та надання захисного екіпірування. У громадах, розташованих у зонах ризику, механізми також передбачають резервні плани на випадок ескалації, де волонтерські групи розподіляються за спеціалізаціями, такими як медична допомога чи логістика, для максимальної адаптивності [1, с. 150].

Цифрові платформи становлять ключовий механізм координації волонтерських ініціатив, дозволяючи територіальним громадам створювати віртуальні мережі для обміну даними про потреби, ресурси та волонтерів. У таких платформах, як спеціалізовані веб-сайти чи мобільні додатки, активісти реєструються, вказуючи свої навички та доступність, що полегшує розподіл завдань і уникнення перевантаження окремих груп. У територіальних громадах ці платформи інтегруються з локальними базами даних, де органи влади надають доступ до інформації про вразливі групи населення, а волонтери оновлюють статус виконання завдань у реальному часі. Наприклад, у громадах з обмеженим доступом до інтернету механізм доповнюється гібридними підходами, такими як SMS-розсилки чи радіозв'язок, для включення всіх учасників. В умовах воєнного стану цифрові механізми забезпечують конфіденційність даних, захищаючи інформацію про маршрути та отримувачів допомоги від потенційних загроз. Крім того, платформи дозволяють моніторити прогрес ініціатив через дашборди, де координатори аналізують метрики, такі як обсяг наданої допомоги чи кількість залучених волонтерів, адаптуючи стратегії до змін ситуації на фронті. Такий механізм сприяє формуванню стійких мереж, де територіальні громади можуть

масштабувати ініціативи від локальних акцій до регіональних проєктів [2, с. 90].

Регулярні наради та робочі групи є механізмом координації, де представники волонтерських ініціатив зустрічаються з органами місцевого самоврядування для обговорення поточних викликів та планування спільних дій на рівні територіальних громад. Ці наради проводяться в форматі щотижневих чи щоденних зустрічей, залежно від інтенсивності подій, де обговорюються пріоритети, розподіл ресурсів та вирішення конфліктів між групами. У громадах такий механізм дозволяє інтегрувати різноманітні ініціативи від індивідуальних волонтерів до організованих фондів, через створення тимчасових комітетів за темами, такими як евакуація чи психологічна підтримка. У воєнний період наради включають елементи безпеки, такі як онлайн-формати чи захищені локації, для захисту учасників. Крім того, механізм передбачає документацію рішень через протоколи, що забезпечує прозорість та відповідальність, дозволяючи відстежувати внесок кожної ініціативи. У територіальних громадах, де ресурси обмежені, наради сприяють обміну досвідом, де успішні практики однієї групи поширюються на інші, формуючи єдиний стандарт координації. Такий підхід перетворює волонтерські зусилля на організовану систему, де громади можуть оперативно адаптуватися до нових загроз, наприклад, під час сезонних змін чи ескалації конфлікту [3, с. 130].

Механізм партнерських угод між волонтерськими ініціативами та територіальними громадами передбачає формалізацію співпраці через документи, що визначають ролі, ресурси та терміни виконання завдань. У таких угодах фіксуються зобов'язання сторін, наприклад, надання приміщень громадами для волонтерських центрів чи забезпечення транспортом для ініціатив. У воєнний стан цей механізм набуває значення для юридичного захисту учасників, де угоди включають положення про страхування та компенсації. У територіальних громадах партнерства дозволяють інтегрувати ініціативи в локальні плани розвитку, де волонтери беруть участь у довгострокових проєктах, таких як відновлення інфраструктури. Крім того, механізм сприяє залученню нових учасників через публічні кампанії, де угоди демонструють стабільність співпраці. У громадах з різноманітним населенням партнерства враховують культурні аспекти, адаптуючи ініціативи до потреб етнічних груп чи вразливих категорій. Такий механізм формує основу для стійкої координації, де волонтерські зусилля стають невід'ємною частиною громадського управління [4, с. 50].

Отже, механізми координації волонтерських ініціатив на рівні територіальних громад у воєнний стан забезпечують системну інтеграцію зусиль, сприяючи адаптації до викликів через штаби, платформи, наради та партнерства.

1. Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. Київ: Держ. ін-т сімейн. та молодіж. політики, 2022. 240 с.
2. Бондаренко А., Вдовцов Ю. Посібник по роботі з волонтерами. Київ, 2021. 164 с.
3. Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. Київ: Держ. ін-т сімейн. та молодіж. політики, 2022. 240 с.
4. Вашкович В. В., Василенко О. Ю., Карабін Т. О. та ін. Посібник волонтера. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 88 с.